3. Ялтинська міжбанківська конференція: запитань більше, ніж відповідей // Вісник НБУ. — № 6. — 2004. — С. 12—20.
4. Фінансова і банківська справа. Словник. Переклад з англ. 2003.
5. Україна і світова економіка: оцінка ризиків та рекомендації щодо економічної політики. — К., квітень 2002.
6. *Кротюк В., Іоффе А.* Окремі питання теорії та практики валютного регулювання в Україні // Вісник НБУ. — № 3. — 1997. — С. 12—15.
7. *Хорошковський В.* МВФ і валютно-фінансові кризи // Вісник НБУ. — № 6. — 2002. — С. 48—53.

В. В. Бондаренко
Київський національний економічний університет

ЧИННИКИ, ЩО ФОРМУЮТЬ ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ БАНКУ

Власний капітал — це джерело фінансових ресурсів банку. Він незамінний на початкових етапах його діяльності, коли засновники здійснюють ряд першочергових витрат, без яких банк просто не може розпочати свою діяльність (маються на увазі пускові витрати на придбання або оренду будівлі, обладнання приміщення, виплату заробітної плату персоналу тощо).

Не менш важлива роль власного капіталу як джерела фінансування витрат банку на подальших етапах розгортання банківських операцій.

На нашу думку, капітал (власні кошти) — це майно банку, вільне від зобов'язань або власне майно банку, той стратегічний резерв, який створює умови для його розвитку, при необхідності абсорбує збитки і є одним з найважливіших ціноутворюючих чинників, коли мова йде про ціну самого банку.

Узагальнення теоретичних досліджень, присвячених аналізу призначення банківського капіталу і (власних коштів), дозволяють виділити про основні функції, які виконує банківський капітал: захисну, оперативну і регулюючу.

Виходячи з характеру вказаних функцій, ми вважаємо, що головною метою банківського капіталу є зниження ризику, бо:

— капітал служить буфером, здатним поглинути збитки і зберегти платоспроможність;

— капітал забезпечує доступ до ринку фінансових ресурсів і захищає банки від проблем ліквідності;

— капітал стримує зростання і обмежує ризик.

Розглянуті функції банківського капіталу показують, що власний капітал — основа комерційної діяльності банку. Він забезпечує його самостійність і гарантує його фінансову стійкість, виступаючи джерелом зменшення наслідків різних ризиків, які несе банк.

Під власним капіталом банку потрібно розуміти сукупність різних за призначенням коштів, що забезпечують економічну самостійність і стабільність його функціонування. На практиці він формується засновниками і власниками банку з фондів, що спеціально створюються, і резервів, призначених для забезпечення його економічної стабільності, поглинання можливих збитків, і що знаходяться у використанні банку протягом всього періоду його функціонування.

Як показує аналіз практичної діяльності українських банків, величина власного капіталу банку залежить від багатьох чинників:

1) банки, що орієнтовані на певне коло клієнтів (наприклад, галузеві банки, банки міжгалузевих державних об'єднань тощо), повинні мати власні кошти в такому розмірі, щоб бути спроможними задовольняти всі обґрунтовані потреби своїх постійних клієнтів в позикових коштах, не порушуючи встановлених нормативів;

2) розмір власних коштів, необхідних банку, залежить від специфіки його клієнтів. Так, переважання серед клієнтів банку великих кредитомістких підприємств вимагає від нього більшого розміру власних коштів при тому ж загальному обсязі активних операцій порівняно з банком, що орієнтується на обслуговування більшого числа дрібних позичальників, оскільки в першому випадку у банка будуть великі ризики на одного позичальника, які, як відомо, обмежуються;

3) розмір власних коштів банку у великій мірі залежить від характеру і рівня ризику його активних операцій. Орієнтація банку на проведення операцій, пов'язаних з великим ризиком, з використанням нових фінансових технологій, вимагає відносно більшого розміру власних коштів. Це відноситься, зокрема, до інноваційних банків. І навпаки, переважання в кредитному портфелі банку позик з мінімальним ризиком, допускає відносне зниження власних коштів банку;

4) розмір необхідних банку власних коштів залежить від міри розвитку ринку кредитних ресурсів і кредитної політики, що проводиться НБУ. Лібералізація кредитної політики при розвиненому ринку полегшує доступ комерційного банку до кредитних ресурсів і знижує рівень необхідних банку власних коштів.